

ΠΑΡΟΥ-
ΧΑΔΕΡ. 1985

Πριν προχωρήσω στην αποτίμηση του διετούς σταθεροποιητικού προγράμματος θα ήθελα να υπενθυμίσω τους γενικούς ~~τους~~ στόχους, το τι επιδιώκουμε και γιατί το επιδιώκουμε. Αυτό μας επιτρέπει να εκτιμήσουμε αντικειμενικά τα μέχρι τώρα αποτελέσματα. Να τα αξιολογήσουμε σε σχέση με την οικονομική πολιτική που εφαρμόζουμε από τον Οκτώβριο του 1985. Την πολιτική που θέσαμε ως προτεραιότητα στο Κυβερνητικό Πρόγραμμα μετά την εκλογική νίκη του 1985 να αντιμετωπίσουμε -- ίσως για πρώτη φορά στην οικονομική ιστορία του τόπου -- με αποφασιστικότητα, συνέπεια και σε μακροχρόνια βάση τα σωρευμένα μακροοικονομικά, διαρθρωτικά και αναπτυξιακά προβλήματα της οικονομίας. Και αυτό με πλήρη αίσθηση ευθύνης του κοινωνικού κόστους που βραχυχρόνια συνεπάγεται η προσαρμογή. Αγνοώντας ακόμη το πολιτικό κόστος προκειμένου να ανορθώσουμε την οικονομία

Δύο ήταν οι γενικοί στόχοι του σταθεροποιητικού προγράμματος. Ο πρώτος, θα έλεγα ότι ήταν μακροοικονομικός, είχε διορθωτικό χαρακτήρα. Στόχευε στην αποκατάσταση της μακροοικονομικής σταθερότητας, στην διόρθωση των ανισορροπιών : την εξάλειψη των πληθωριστικών προσδοκιών, την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και τη δραστηκή μείωση του ελλείμματος της χώρας με το εξωτερικό. Ο δεύτερος στόχος είχε σαφή αναπτυξιακή διάσταση. Σε συνδυασμό με παράλληλη πρόοδο στα θεσμικά και διαρθρωτικά μέτωπα, απέβλεπε στη δημιουργία των προϋποθέσεων, στην προετοιμασία του εδάφους για να εισέλθουμε σταδιακά από το 1988 σε μία νέα πορεία οικονομικής ανάπτυξης. Μία πορεία που να είναι όχι μόνο αποτελεσματική όχι μόνο ανθεκτική στους κλυδωνισμούς του διεθνούς περιβάλλοντος αλλά και κοινωνικά αποδοτική. Που να επιμερίζει δίκαια τόσο τους καρπούς όσο και της θυσίες.

Τα αποτελέσματα του προγράμματος είναι σημαντικά και ως προς τις δύο κατευθύνσεις. Το 1986, πρώτο χρόνο εφαρμογής του προγράμματος, κατάπολεμήθηκαν αποτελεσματικά οι πληθωριστικές προσδοκίες. Σε σχέση με το 1985, ο πληθωρισμός

αποικλιμακώθηκε κατά 8 μονάδες (από 25% σε λιγότερο από 17%). Ταυτόχρονα, το εξωτερικό έλλειμμα της χώρας, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε περίπου στο μισό, από 3.300 εκατ.δολάρια σε 1.700 εκατ.δολάρια (σε σχέση με το Αναθάριστο Εγχώριο Προϊόν, από 10% στο 4,3%). Η αποικλιμάκωση του πληθωρισμού και η μείωση του εξωτερικού ελλείμματος συνεχίζονται το 1987. Με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία υπολογίζουμε, με σημαντικό βαθμό βεβαιότητας, ότι στο τέλος του χρόνου ο πληθωρισμός θα έχει μειωθεί περίπου στο μισό (γύρω στο ~~13% έως 13%~~ ^{13%}) και το εξωτερικό έλλειμμα περίπου κατά 60% **σε σχέση με τα επίπεδα που σημειώθηκαν το 1985.**

Δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία ότι τα αποτελέσματα αυτά είναι σημαντικά. Και ότι επιτεύχθηκε μεγάλος βαθμός αποκατάστασης της μακροοικονομικής σταθερότητας. Αυτό το συμπέρασμα προκύπτει και από τις εκθέσεις όλων ανεξαιρέτα των διεθνών οργανισμών. Εντούτοις, διάφοροι κύκλοι, νομίζω σκόπιμα, προσπαθούν να σκιασουν την επιτυχία του προγράμματος και να αποπροσανατολίσουν την κοινή γνώμη, ισχυριζόμενοι ότι το πρόγραμμα απέτυχε γιατί θα υπάρξουν μικρές αποκλίσεις από τους αριθμητικούς στόχους που έχουν τεθεί για το 1987. Αμφισβητούν τα αποτελέσματα γιατί υπήρξαν, λένε, ευνοϊκοί παράγοντες, όπως η μείωση της τιμής του πετρελαίου το 1986. Δεν θέλουν όμως να λαβουν υπόψη και τους δυσμενείς παράγοντες, όπως το ατύχημα του Τσερνομπίλ, τη μείωση του εισοδήματος των χωρών εξαγωγής πετρελαίου, τη κακοκαιρία του Μάρτη, και άλλους παράγοντες που στο σύνολό τους είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία που ίσως ξεπερνούν το όφελος από τη μείωση της τιμής του πετρελαίου.

Μια άλλη, πολύ σημαντική θα έλεγα, επιτυχία του προγράμματος είναι η διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων που ανακτήθηκε τον Οκτώβρη του 1985 και η σημαντική βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης, όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς από τους ισολογισμούς που δημοσιεύτηκαν. Έχουν δημιουργηθεί έτσι οι συνθήκες για

μειωμένη εξάρτηση των επιχειρήσεων από το τραπεζικό σύστημα, για βελτίωση της σχέσης ίδια κεφάλαια προς ξένα, για τη δυνατότητα αυτοχρηματοδότησης των επενδυτικών τους προγραμμάτων. Ο τρόπος βέβαια διατήρησης της ανταγωνιστικότητας επιτυγχάνεται με τη διολίσθηση της δραχμής σε συνδυασμό με την εισοδηματική πολιτική. Είναι αναγκαίος στην παρούσα μεταβατική φάση της οικονομικής μας πολιτικής για να δοθεί η ευκαιρία στις επιχειρήσεις να αναδιοργανωθούν και να αναλάβουν πρωτοβουλίες παραγωγικών επενδύσεων. Και έτσι να οδηγηθούμε στη βελτίωση της παραγωγικότητας που είναι ο μόνος κοινωνικά αποδεκτός τρόπος εξασφάλισης της ανταγωνιστικότητας σε μόνιμη βάση. Η επιτάχυνση το 1987 της μικρής ανάκαμψης των παραγωγικών επενδύσεων που σημειώθηκε το 1986 και η αύξηση των εισαγωγών μηχανολογικού εξοπλισμού που δείχνουν τα πιο πρόσφατα στοιχεία, μας επιτρέπουν να εκφράσουμε την αισιοδοξία ότι η διαδικασία για την πραγματική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας βρίσκεται στο σωστό δρόμο.

Τα παραπάνω αποτελέσματα του σταθεροποιητικού προγράμματος είναι ακόμη πιο σημαντικά αν λάβουμε υπόψη ότι, σε αντίθεση με ότι συνέβη στις άλλες χώρες που εφήρμοσαν παρόμοια προγράμματα, πραγματοποιήθηκαν χωρίς αύξηση της ανεργίας. Είναι κάτι που δεν λαμβάνεται υπόψη όσο θα έπρεπε. Αυτό ήταν μια συνειδητή επιλογή της Κυβέρνησης. Θα μπορούσαμε να επιτύχουμε ακόμη πιο ικανοποιητικά αποτελέσματα στα μέτωπα του πληθωρισμού και του εξωτερικού ελλείμματος με τη δημιουργία σημαντικής ύφεσης που θα αύξανε την ανεργία. Για μας όμως το κόστος αυτό δεν είναι αποδεκτό, γιατί προσβάλλει το αίσθημα της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Παράλληλα, με την εφαρμογή του σταθεροποιητικού προγράμματος πραγματοποιήθηκαν και συνεχίζονται να πραγματοποιούνται σημαντικές θεσμικές και διαρθρωτικές προσαρμογές στα διάφορα μέτωπα της οικονομίας. Ενδεικτικά θα αναφέρω τη συνεχή πρόοδο που συντελείται στην εξυγίανση των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών, στον εκσυγχρονισμό του χρηματοπιστωτικού συστήματος, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών κινήτρων, στην βελτίωση της θεσμικής και οργανωτικής υποδομής των εξαγωγών, στη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος και στη πιο εύρυθμη λειτουργία των αγορών.

Τα παραπάνω βήματα εκσυγχρονισμού και διαρθρωτικών μεταβολών σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του σταθεροποιητικού προγράμματος ως προς την αποκατάσταση της μακροοικονομικής σταθερότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων έχουν δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης προς την ελληνική οικονομία από όλους τους φορείς κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό προκύπτει καθαρά από την εξέλιξη των καταθέσεων, τις τάσεις στο χρηματιστήριο, το ενδιαφέρον του κοινού για επενδυτικούς τίτλους, την επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης των παραγωγικών επενδύσεων. Η εμπιστοσύνη προς την ελληνική οικονομία δεν παρατηρείται μόνο στο εσωτερικό της χώρας. Η άνετη πιστοληπτική ικανότητα της χώρας στις διεθνείς αγορές, το ενδιαφέρον των ξένων για επενδυτικούς τίτλους και η αυξημένη εισροή κεφαλαίων δείχνουν ότι η εμπιστοσύνη προς την οικονομία είναι εξίσου σημαντική και στο εξωτερικό.

Όλες αυτές οι εξελίξεις δικαιώνουν το σταθεροποιητικό πρόγραμμα και την νέα μεσοπρόθεσμη οικονομική πολιτική που εφαρμόζουμε από τον Οκτώβρη του 1985. Έχουν τεθεί τα θεμέλια και έχουν δημιουργηθεί οι προϋποθέσεις για να εισέλθουμε σε νέα φάση της αναπτυξιακής πορείας που θέλουμε να επιτύχουμε. Στη φάση που μας επιτρέπει να εφαρμόσουμε μια πιο ευέλικτη πολιτική, προσανατολισμένη προς την ανάπτυξη χωρίς φυσικά να σταματήσει η διαδικασία διαρθρωτικής προσαρμογής και σταδιακής εξάλειψης των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Το ευνοϊκό κλίμα που έχει δημιουργηθεί για την ανάκαμψη των παραγωγικών επενδύσεων και η εμπιστοσύνη προς την ελληνική οικονομία από τους Έλληνες και τους ξένους πρέπει να διαφυλαχθούν και να ενισχυθούν περαιτέρω. Αυτό θα επιταχύνει ακόμη περισσότερο την πορεία προς μια αυτοπροωθούμενη, μη-πληθωριστική άνοδο της οικονομίας και την αύξηση της απασχόλησης που είναι η βασική επιδίωξη της οικονομικής μας πολιτικής.